1 HD. Stärke, Stärke = jonge, gewoonlijk tweejarige koe die nog niet gekalfd heeft, die voor de eerste maal moet kalven.

1 Stap: toeslaande val, knip of klem om vossen, ratten, enz. te vangen. Gron. stap, rötstap, ook voor bunsings, enz. NH. mollenstap, otterstap.

2 Stapans = dicht bij, nabij; 't leup al stapans hen ê middag = 't liep al dicht naar den middag; 'k weet 'n haese, en ik kan stapans hum wiesen. Eigenlijk: wat al stappende kan bereikt worden, wat slechts enkele treden verwijderd is, en staat dus voor: stappends, met uitlating der d.

3 Stapperste = Staphorster; Stapperste klokke.

4 Stappigheid = koppigheid, eigenzinnigheid.

5 Starke = veerse; koe, die nog niet gekalfd heeft, Gron. veers, veerze. [Vergel.: var, en vaars.

6 Starkenkalf = sterekenkalf = kalf van het vrouwl. geslacht, in Gron. veerze, kui, kuikalf. Zie: starke.

7 Start, steert = staart, ook Gron. Spw. Men weet niet of men hom bij de ooren of bij de start hef = hij is niet te vertrouwen.

8 Startieszaad; eene soort van koolzaad.

9 Startvat = stevendervat; vat met één boven uitstekende duig tot handvatsel dienende.

10 Staven; zie: eedstaven.

11 Stee, in: oet de stee kennen zetten = flink kunnen arbeiden. Gron. niks oet stee kennen zetten = weinig spierkracht bezitten, geen zwaren arbeid kunnen verrichten.

12 Steeg; een binnenpad dat over particulier eigendom loopt en geen recht van bestaan heeft; 'n steegien dat nao d' es toe lop.

13 Steekgaren = wiergaren = net om kwartels te vangen; Kil. vinckstekt = vinkennet; wiergaren = het garen of het net waarin de vogel verwart.

14 Steenmaal; zie: maal.

15 Steert; zie: start.

17 Steevaste vrijer = vaste vrijer, zooveel als: engagement; steevast gevrij = engagement. Gron. steevast = stellig, zeker; steevaste arbaider = daglooner die altijd bij denzelfden boer werkt. Kil. stedevast = vast, vaststaande, onwankelbaar; wat vastgesteld is; Neders. stedevast, Eng. steadfast, stadfastly. Dr. Landr. (1608) III, 39: eenige dienstboeden, stede ende vaste gewonnen hebbende.

16 Steet = stiet = staat, HD. steht, Gron. stait, steit.

18 Steffen = stappen; ik heb heur deur de goorns zien steffen.

19 Steffen = steven, ook Gron. Als werkw. zooveel als: op den tweeden Kerstdag te paard uitgaan, en staat eigenlijk voor: steffenen = aan St. Steven wijden. Op enkele plaatsen is de tweede Kerstdag voor de jeugd een feestdag.

't diminut. Stiggeltien

1 Stoef

De Hen doeen gaan dan naar grootvader of com met een bosje hooi en zeggen: Lint Stiften is gekomen hard en koppen, Honderd guilden gelt de koe, En daar een dikke Hoedbrugge toe Met dikke botter, die mag ik en die mag ook Dan geeft de koe ook botter en melk. Teding v. I, p 182.

1 Steg, Stia = kleine brug, vNederd. Holst Stiga. Ook = uitschot. Zie aan het einde der Hoofd. Vergel. Stuige.

2 Steil, als bijw. van versterking, bv. Steil vet; Steil blind; hij had er Steil aardigheid an; Steil verlegen; Steil in de wind.

3 Stek, in: 't Een Stek Krigen = twist krijgen. Gron. 't met iemand in 't Stek hebben = een woordenwisseling met iemand hebben = een woordenwisseling voeren.

4 Stennen = steunen, kreunen; ook Gron. Oostfr.; vNederd. HD. Stöhnen = luid zuchten.

5 Sterkenkalf; zie: Starkenkalf.

6 Sterfeed = de afgestroopte huid van een gestorven dier.

7 Steunderwat; zie: Starfvat.

8 Stief = ruim; Stief in vieftig jaor. Ook in Gron. als bijw. van versterking; Stief rijk, rieck, enz.

9 Stief = sterk, met alle kracht; Stief op anvallen = met kracht op aandringen, op werken.

10 Stieg, Stiege = twintigtal; 'n half Stieg daog, jaor. Gron. Overijs. Stieg, Stiege, Kil. Stygh, Oostfr. vNederd. Westf. Nederd. MNederd. Oudfr. Stige, Engelsch. Hol. Stige, Midd. Lat. Stega, Stica; Friesch Deensch Schwed, Noordfr. sticke. Volgens ten Doornkaat oorspronkelijk één met het OHD. Stiga in de beteekenis van: hok, kooi, stal, afsluiting, stalling voor schapen, varkens, enz., waaruit verder: een bepaald getal klein vee, tot dat dit eindelijk in de beteekenis van: twintigtal, overging.

11 Stief (= Stijf), in: Lank van Stief, tegenhoudend stelde van voortsnellend, drijvig, dus = langzaam, treuzelend. Gron. zoovel als: bloedeloos, ook: langdradig in 't vertellen.

12 Steems = stijfhoofdig; Gron. Stiems, MNederd. Friesch Steums, Steumsk; Oostfr. Stiemsk = stijfkoppig, halsstarrig, weerspannig, eigenzinnig, tegenstrevend, enz. In Doornkaat zegt: ik vind dit hier (Oostfriesl.) zeer gebruikelijk woord nergens elders en het kan slechts van een bnw. of bijw. Stîm, of van een znw. Stîm (HD. Steim) afgeleid zijn, dat de beteekenis heeft van: gedrang, gewoel, volksopploop, enz. en met het ONoorsch Stîm = moeite, inspanning, arbeid, en: Stîma = zich inspannen tot eenzelfden woordstel zou behooren. — Zou het niet tot het OHD. Stîman = stoppen, tegenhouden, stuiten, ONoorsch Stemma, AS. Stemn, Eng. to Stem, waarvan het Gron. Stemmen = tegenhouden, stuiten, stremmen van de ontlasting, moeten gebracht worden?

1 Steinpretter ; zie : prenten.
2 Sténe = Steenen pilaster of voetstuk onder de houten Stutbal
ken in de Schuren : Groen. Stiep, Stiepe = Stijl van Steen
of hout, waarop een ijzebinte of ander houtwerk rust ;
Overijs. Stiepel, Oosters Stiekel = beweegbare middenpost
of Stijl in den hoofdingang van boerenschuren, met
twee deuren ter wederzijdsch, die en steun door en teran
gen ; Friesch Stijpe = een Schoor, Steunsel, Stok of paal
waarmede men iets onderSteunt of Schraagt ; Stijpen
= onderSteunen, Schragen ; oHaastr. Stiep = Steunsel, Stut,
Stiepen = onderSchrudden ; Coastr. Stipe, Stîp = pilaar, zuil ;
oNeders. Stipel = Steun, drager, pilaar, in't bijzonder
een Steenen beer ; Stipel van der Stadt, fig. = Steunpilaar
der Stad ; Kol St. Stiepen = Stut, paal onder de balken,
Utrijf. Stipel, Stippel = Steun ; oVoorfr. Stipe = Stut, paal,
ook : Stipye = Steunen ; Stippen = Steunen, onderSteunen.
† Last. Stipel = paal.
3 Stéit ; zie : Steet.
4 Stéitel = Staal ijz ; Stéitel moo wuel op eigen voeten ? Groen Steift
5 Stéiten ; de Sieraden bij het voorijzer behoorende en daarvan
bevestigd. Zij hebben den vorm van een segment dat groo
ter is dan een halven cirkel, en Staanbeens of meer Schuin
aan beide zijden van het hoofd op de hoogte van de Slapen
eHam heeft gedaan, zulveren en Koperen Stiften ; ook Groen.
en Friesland Knoppen.
6 Stéigertel ; overstap tot afSluiting van een weg of groud
voor het vee. oNeders. Stege, Stegel, Utrijf. Stelg, Stelt-ladder,
Hd. steige. Dan : Stijgen.
7 Steuritiael ; zie : Steg.
8 Stêk ; houten pin tot Sluiting eener deur of van een hek.
ook oHoll. eNeders. — Coastr. Stekke, Stek = dun Stokje.
9 Stekken = Steken. Zie : Stekker, en : uitplaogen.
10 Stekker ; Scherp ijzeren werktuig tot het Stekken, het Stekken,
Loetteren en de vennen.
11 Stékkel ; plaats in een omheining die voor overklimming
is ingericht. Eigenl. Toevrid stek ; Stijgsel, van : Stijgen.
12 Stél, Stille wezen, voor : bidden, vóór en na den maaltijd,
ook Groen. ; hardop Stille wezen = overluid bidden ; Laat
os Stille wezen = laat ons bidden. Taal uit den afkom Stil
zijn van de vermaning van kleine Kinderen om onder
het gebed Stil te zijn!
13 Stillénk, Stillens = Stilletjes, in Stilte, heimelijk ; Stalsuijke ; as
hij hum is stillènk betrök = als hij hem eens foppe, nl. door
Stiletjes uit School te blijven.
15 Stinerstraat ; zie : zeurom.
16 Stobbe = Stebbe = Klobbe ; zie ald.
18 Stellens ; zie : Stillènk.

⌈ Geld. Stor

⌋ Stuur

⌊ Storrig ⌉ norsch

⌊ Oldenb. ⌋ HD. Stute = broodje.

1 Stōbbe; worteleind van een boom dat nog in den grond steekt en waaruit nieuwe loten opschieten, bv. van elzen. Drentsch stubben of stammen. Ook Geld. Neders. Holst. stubbe, Eng. stub; Zw. stubbe = tronk, en = stoppel. Gron. Strōbbe = stam van een boom; Oostfr. strubbe = stomp, overschot van iets, bv. van een boom. – Order op het schouwen der waterlossingen in Drente (1803), art. 7: afgehakte struiken en stōbben.

2 Stoef; stoef zoo vol = ruim zoo vol. Zie: stieft.

3 Stoef = onmiddelijk aan, zoo dicht mogelijk bij: stoef an, ook Gron.; hij stun stoef an heur. Ook = plotseling; hij was stoef staon bleven, ook Gron. – Overijs. stief an, NBrab. stijf aan, Veluwe stief bie, Neders. stuuf bi = nabij, dicht bij; Noordfr. stuff = onmiddelijk aan de grens zonder die te raken.

4 Stoefdiesel = vederdistel.

5 Stoeke = stuip; verbastering van: stoepe, Kil. stoepen, stuypen, stuycken. Gron. stoeken = luimen, nukken; Neders. stuke = aanval van kramp. Verwisseling der p en k.

6 Stoel, stool (= stoel), in: op stoel komen = bij iemand komen en gaan zitten; Gron. uitnoodiging om te gaan zitten: koomt wat op stoul.

7 Stoel, voor: predikstoel, kansel; op stoel preken = tot predikant bevestigen; 'n stoel kriegen = tot predikant beroepen worden, van een proponent; 'n stoel hebben = predikant zijn. Gron. stoul, stoule = preekstoel, de stoel bij uitnemendheid; hij 's 'n kerel op stoul = hij is een goed redenaar.

8 Stoep = bruggetje van plaggen voor voetgangers en vee over eene sloot.

Stoer = zwaar, moeilijk; stoer warken = hard werken, zwaar werk verrichten. Gron. stoer wark = moeilijk werk, ook: iets dat ons zuur valt, wat tranen kost; Overijs. stoer ⌈ = moeilijk, zwaar, zuur; Oostfr. Neders. stur ⌋ = zuur, verdrietelijk, ook Deensch.

9 Stoer ⌈ = stuursch, onvriendelijk, ⌉ Friesch stiurje. Bij Vondel e.a. stuur = stuursch, weerbarstig; Neders. stuur, ook = verstoord, vertoornd, onhoflijk, onbeleefd. Gron. stoer weer = stormweder, boos weer.

10 Stoet, stoete = wit brood, 't zij van rogge of van tarwe gebakken, zoowel voorwerps- als stofnaam; ook Gron.; in Westerw.: zulfbakken stoete = stoete, dat de boeren daar zelf bakken. Oostfr. stute = wittebrood, en: groot, langwerpig wit brood; Neders. Holst ⌈ Westf. stute, stuten = wittebrood, en: wit brood in 't algemeen ⌋ Kil. stuyte, stoete = vierkant tarwebrood; (Vlaamsch, Zeeuwsch) stuyte = boterham.

11 Stoetebruggen = boterham van wittebrood, van rogge gebakken, Gron. stoetbrug, stoetbrogge = snede van een stoet, ook wel met een sneetje roggebrood. Zie: stoete.

12 Stoetenkörf = korf, waarmee wit brood wordt gevent, Gron. stoetkörf. Zie: stoete.

3 Stoklegging; zie: telg.

Stuk of wat

'n Stolt frummes = eene gespierde vrouw.

Hil. storck, Germ. Sax. Fris. Sic. oyevaar

1 Stögien = oogenblikje. Zal staan voor: Stootje, wat in Gron. (= rukje) gebruikt wordt in: 't geldt 'n Stootje meer - 't is vrij wat duurder.

2 Stok, zooveel als: veenstok, eene maat van 9 voet. Hiervan eene zekere hoeveelheid turf (ook bij v. Dale) Stok geheeten. Zoo gebruikt men het mede ter bepaling van afstanden: honderd Stok ver gaan.

4 Stōk of mennîg = eenige, eenigen; ook Gron. en = Stuk of wat, dat ook Oostfr. is.

5 Stoldieren (= solliciteeren), zooveel als: het oog vestigen op iets, zijn verlangen, den wensch naar iets uitstrekken.

6 Stölpe; zie: Stulpe.

7 Stolt = forsch van bouw, van vrouwen gezegd. Gron. Stolt (= Stout), voor: verheven, trotsch; 'n Stolte maid = rijzige, forsche, flink gebouwde meid met eenigszins trotsche houding; Oostfr. Stolt = in hoog opgerichte houding, zich verheffend, trotsch; ook van huizen, schepen, boomen, paarden, enz.; Neders. Holst. Noordfr. Deensch Stolt = mooi, prachtig; Westf. Stolt = trotsch, dikwijls in goeden zin; HD. Stolz = trots.

8 Stool; zie: Stoel 1.

9 Stoppe; prop om er 't kruit mee vast te stampen.

10 Storhaon = kemphaan. Als scheldwoord = driftkop.

11 Stork = ooievaar, Gron (Westerw.) Störk, Oostfr. Störke, Störk, Stürke, Stürk. MNederd. AS. Oud Engl. Eng. Stork, Storck, Storc, ONoorsch Storkr; OHD. Storah, Storach, Storich, Storh, Storch, Storhc, MHD. Storch, Stork, Storke, HD. Storch, waarvan het Rusf. Sterchu, Lith. Starkus, Serv. Strk. Zal komen van: Stor = Star = Stijf, en te vergelijken met het ONoorsch en Ysl. Storka = vast worden, verstijven, bevriezen.

12 Storrig = slordig, van personen en zaken.

13 Storrig; zie: Stoer 2. Moet tot: Stor = Star, Stijf, gebracht worden.

14 Stouw = afdamming in een water. Een dijk te Meppel wordt eigenaardig aldus genoemd. Overigens zegt men voor een dijkje: Stouwkade. Zie: Order op de Schouw van Wegen, enz. in Drente (1803) art. 19, 20, 23.

15 Stouwen = stuiten, bv. bloed Stouwen bij eene aderlating, neusbloeding, enz. Alzoo: iets (eene vloeistof) tot eene zekere ruimte beperken, insluiten; Nederl. Stouwen, Stuwen = bergen, goederen in het ruim pakken, het werk van Stouwers, dus zooveel als: iets (vaste stoffen) zooveel mogelijk, in eene beperkte ruimte besluiten. Zie ook: Stouw.

16 Stouwkade; zie: Stouw.

17 Straffen = tegenspreken, wederleggen, ontkennen, loochenen, logenstraffen. ODrentsch. Straffe = repliek in pleidooien; onstraffelijk, onstrafbaar, van ouds = onwederlegbaar.

⌈ MHD. ströuwe, ströu

⊥ Strijen

Zie: Dr. Landr. (1712) II, 24; Stokstraffinge III, 59. II, 53

1 Strampel, iets dat den vorm eener vork heeft, bv. een boomtak, de takken eener beek of van een stroom; ook Overijs. In Gron. strampel, trampel = gedeelte van een afgezaagden boomtak of boomtronk; Sprampeld wezen, zooveel als: waar de romp ophoudt en de beenen beginnen. Vergel. Neders. Holst. trampeln = trappen; Eng. trample, Deensch trampe, Zw. Ysl. trampa, Fransch tramper, verwant met: trap. De S in Strampel is prothetisch.

2 Strei (Oosterhesf.) = Strooi, Strooisel, Strooiing, waarop het vee in de paarden kunnen liggen; Gron. Streu, Oostfr. Strei, ⌈

3 Streien ⌈ (= Strooien), zooveel als: het vee van Strooisel voorzien; Gron. onderstreuen.

4 Streiing (Oosterhesf.) = Stroo, tot Strooisel bestemd.

5 Strekkelik = gestadig; ook = gezet, geregeld, zonder mankeeren: hi gaeit strekkelik henne kerk = hij gaat geregeld ter kerk.

6 Streng, tak eener rivier of van een stroompje. Overijs. Kil. Strang.

7 Strengligheid = gestrengheid.

8 Strevelder = Sukkelaar; ook = Sukkel. Zie: Streveln

9 Streveld = Sukkelend, Kwijnend. Zie: Streveln.

10 Streveln = Sukkelen, Kwijnen. Zal tot: Streven, moeten gebracht worden als freq. vorm; het Oostfr.: Strêfsk = voorwaarts, steeds verder, vooruit strevend, en zoo: Streveln, eigenlijk: de gezondheid steeds trachtende te herwinnen.

12 Striekelhee; zie: heede.

11 Striebalken =

13 Striekeln = ribben; de arbeid die met een Striekelmes (zie ald.) verricht wordt.

14 Strieken (= Strijken), inzonderheid = de zeis scherpen, ook Gron.

15 Strieken = 't onkruid omploegen, in en om Koevorden: bestrieken; ook Overijs. – Gron.: vuur bestrieken = inrekenen, onder de asch stoppen. Zie ook: umwarpen.

16 Striekgarve; zie: Strikgarve.

17 Striekklatte, striklat; werktuig waarmee de zeis wordt gestreken of gescherpt, Gron. striklat, zwoaboom.

18 Strieklint = haarband.

19 Striektocht, Striktocht; zooveel als de maaier maait zonder zijne zeis te strijken, te scherpen.

20 Striepe = Streep. Zie: Striepen.

21 Striepen; van 't Koren gezegd wanneer het geteekend is met eene roode, over den korrel loopende streep, of Striepe. Men zegt, dat het Koren moet: veertien dagen blijen; veertien dagen grujen; veertien dagen striepen veertien dagen riepen Podagr. I, p 220.

22 Strikgarve, Striekgarve; de garf of schoof die door den weller (zie ald.) gebonden wordt, onderwijl de maaier zijne zeis scherpt, strikt.

⌈ Zooveel als: strijken, in den zin van: aaien, liefkoozen, streelen.

⌊ diminut. Stukkien = een weinigje, een korte tijd; 'n Stukkien nas Zunne = een poosje na zonsondergang. ⌋

21 Stuk of wat; zie: Stōk of mennîq

2 Striklat: zie: Strieklat.
1 Strikken = breinaalden.
3 Striktocht; zie: Striektocht.
4 Strōbben, Strubben = struikgewas op de heidevelden, veelal opslag van eiken, overblijfselen der oude bosschen. Order op het schouwen der Waterlossingen in Drente (1803), art. 6: Houtgewas, Strubben en andere beletselen.
5 Ströken = troosten, een schreiend kind tevreden stellen. ⌉
6 Strömer = sukkelaar, Oostfr. landloper, vagebondeerend persoon; Strômtîd = tijd waarin men in jeugdige vrijheid overal zondzwerft, ook Nederd. Van het MHD. strômen, strûmen = heen en weer varen, zondzwalken.
7 Stroobult = groote hoop stroo; zie bult 2.
8 Stroogeld; geld voor stroo ontvangen; ook Gron.
9 Strubben; zie: Strōbben.
10 Struven (zich) = zich verzetten, verweren, tegenspartelen, tegenstreven. Oostfr. strüfen, strüven = steil overeind zetten, tegenspartelen, zich verzetten; HD. sträuben. Nederd. strüven, strüwen, MNederd. struven, struen; OHD. strûbên, strûpên, strûpân, MHD. strûben, strouben, striubeln, Beiersch strauben, en na verwant met Nederl. stroef, HD. straube.
13 Stubben; zie: Stubber
11 Strijen; zie: Streien.
12 Stubbe; zie: Stōbbe.
14 Stubber = veger, stoffer; Gron. stubber, Oostfr. stübber, HD. stäuber, staubbürste, van: Stubben, Gron. stubben, Oostfr. stübben, HD. stäuben = van stof reinigen, het stof wegnemen met een stubber, MNederd. stubben, Kil. stubben (Fland. Tris.) Van MNederd. stubbe, Kil. stubbe, OHD. stubbi, stuppi, MHD. stuppe, stüppe = stof, en dit van het OHD. stiuban, stiupan, Goth. MHD. stiuben, stieben, Goth. stiuban = stuiven, van: stubjus = stof.
15 Stuk, Stukkien = boterham; Koffie met 'n Stuk = koffie met een boterham; Gron. (Westerw.) Stuk.
16 Stuk, in: bie 't Stuk wezen = bij zijn verstand zijn. Gron.: goud bie 't Stuk, of: bie de Stukken wezen = helder, niet suffend of buiten westen.
17 Stuk, voor: goed deel, in tijd en ruimte; 'n aorig Stuk hen = vrij ver gevorderd, ook in fig. beteekenis; nog zat de zunne 'n Stuk in de lucht = nog zat de zon hoog aan den hemel. ⌊ Gron. o.a.: 't scheelt 'n hijl Stuk (of: Stōk) = 't verschil is groot; 't is 'n Stuk hen twalf uur = 't is bij twaalven; 'k heb 't 'n Stuk hen daon = niet veel meer te doen.
18 Stuk; de schoet met een helderrood Stuk, dus = gedeelte van een boezelaar. Ook Gron. maar nu in onbruik.
19 Stukkend = stuk, ook Gron.; Stukkend breuken = aan stukken gebroken.
20 Stukkien; zie: Stuk 3.
22 Stullen = Schōffelstukken; brokken of kluiten eener tusschensoort van turf of heideschalen, die met de schoffel

) Stuk, brok, vooral van eene korte, dikke massa.

[[Midd. Nederd. — Sort.

[zwiet

[Nederd. swied, MNederd. swît, swîde, Saterl. swît, Oud. AS. swîdhi, swîdh, AS. svîdh, svŷdh, OEng. swîdh, Eng. swith, swithe = krachtig, sterk, heftig, rasch, flink enz.

12 swiet, zwiet (znw.) = praal, pracht, vertooning; Gron. swat = pronk, buitengewone opschik; Oostfr. swat = praal, pracht, pronk; Eng. swath = opschik met strikjes en kwikjes. Volgens ten Doornk. waarschijnlijk één met het OHD. swaz, MHD. swatz, HD. (ge)schwätz, Nederl. (ge)zwets, en met het Lat. suadeo, suadus, suada (overredingskracht enz. meet worden gebracht van dezelfde herkomst.

worden gestoken. Kil. stolle, stulle = stuk, lap. HD. stolle =]

1 stulp, stulpe, stölpe = deksel; potstulpe = potdeksel. Gron. stulp = deksel van een aarden pot.

2 stummel = klein mensch, klein kind; Gron. dik stommel = een meisje (of vrouw) dat kort en dik is.

3 stun = stond, Gron. ston.

4 sturen = besturen, hanteeren, bv. de welhaoken sturen.

5 sturmen = sturen, zenden; „en die Treerk ies op de hoed sturmden = en dien Treerk eens op 't lijf stuurden, Treerk naar hem toezonden.

6 stuver (= stuiver); schertsende benaming voor: podex.

8 sunsteffenen = steffen, als ww. = dat steffenfeest bijwonen. Zie: steffen.

7[1] suimig = nalatig, uitstellend, verzuimachtig. Nederl. zuimen, Gron. zumen, Oostfr. sümen, Kil. suymen, Nederd. sümen, MNederd. sumen, Oudfr. suma, MHD. sûmen, soumen = dralen, talmen, treuzelen; Oostfr. sümig, Neders. sümig, HD. säumig = dralend, talmend, enz.

10[a] sunt = sedert, sinds, ook Gron. Oostfr. sint, sünt; NHoll. zint, Nederd. sint, MNederd. sint, sunt, sent, sind; Kil. sind, Noordfr. sent, sont, OHD. sint. 't Zelfde woord als: sîd (Oostfr.) of süt = 't HD. seit = na verloop van; MHD. sîd, sît = sedert, later; ONoorsch sîdh, Goth. seithus = laat.

9 sunderklaos = sint-Nikolaas, Gron. sunderkloas, sunderneikloas.

10[b] sus = anders. Oostfr. süs = zoo, alzoo, op deze, op zulke of op andere wijze; süs gedân is wol gedân; heit du süs (= anders) noch wat to seggen? Ook bij van Dale op zich zelf staande in gebruik = zoodanig, op zulk eene wijze, hoewel geen voorbeeld wordt bijgebracht; wel: zus en zoo = tamelijk, redelijk, niet goed en niet slecht; ook: op tweederlei wijze; het gaat zus of zoo = het scheelt weinig. Gron. sus (of: zus) en zoo = zoo staat de zaak, zoo is het gelegen, dat is de juiste toedracht er van; sus of zoo = anders of op deze wijze. Neders. Holst. sus en so = zoo zoo, 't is een moeilijke zaak. Nederd. süs, sus, MNederd. sus, sust, sufist; OHD. sus MHD. Kil. sus, sust, sunst = HD. sonst, en = zóó, in gelijken graad.

7[2] suk; zie: zuk

11 swiet [uitermate, buitengemeen, zeer; Gron. swiet = buitengewoon, zeer, veel, zeer veel; Oostfr. swît = zeer, veel, sterk, buitengewoon; Friesch swiedig = veel, sterk, machtig, geweldig; Oudfr. swîde = sterk, veel, heftig, erg; Neders. swied = ruim, veel;] Het Brem. Neders. Wbk. zegt: swied is een overoud maar in het Neders. nog zeer gebruikelijk woord, 't welk zooveel beteekent als: zeer, in hooge mate, en gebezigd wordt bij dingen en handelingen, die niet alledaagsch zijn. Volgens ten Doornk. één met het Oostfr. swind, HD. geschwind, MNederd. swinde, Nederl. gezwind.

1 swörden (= gezworenen); de beheerders eener onverdeelde markte (boergrond). Zij hadden echter ook het toezicht op het schoonhouden van schoorsteenen, het in orde houden van schuttingen en heggen, het krempen van varkens, enz. Dr. Volksalm. 1868 p. 106 e. v.

T

1 tabakskladde = tabakszak. Zie: kladde.
2 tachentig = tachtig, ook Gron. Oostfr. Neders. – Kil. McNederl. tachtentig, Oudfr. achtantig.
3 tadel = wratachtige uitslag op de oogen van kalveren. HD. tadel = elke onvolkomenheid, gebrek, fout.
4 takkebossenmaal; zie: maal.
5 takken = ijstegels.
6 takken. Zegsw.: op de takken zijn = goed gemutst, in zijn nopjes zijn.
7 tam = zacht, week; het woeste land wordt tammer door de bebouwing. Kil. tam = Zooveel als: handelbaarder. Zie ook: sam.
8 taogen = vervoeren, voeren; ik taoge oe uut 't möör hen huus. Staat voor: tijgen = trekken. Oostfr. tagen = trekken, aantrekken, aanhalen, Neders. tagen = trekken, verkeerd trekken.
9 taoi (= taai) = het lang kunnende uithouden; wordt ook van paarden gezegd; ook Gron.
10 taoper = driftig, vlug, rap, levendig, flink. Gron. toaperg = doldriftig, onstuimig, woest, van menschen; ook = ongeduldig, van een paard dat niet stil wil staan voor den wagen. Kil. taperen = spartelen; Noordfr. taabig, Fransch taabelig = dwaas, gek. Zie: raemp.
11 taoperg = haastig, ongeduldig. Zie: taoper.
14 tate = vader. Gron. (in de kleinekinder-spraak), tatte, atte, oate, Friesch teite, Oostfr. tatte, tatje, Oudfr. ate, Noordfr. tate, taite, Neders. taite, teite, Eng. dad, dadde, Celt. dad, tad, Cimbr. Goth. atta, OHD. atto, Wend. eyda, Turksch ata, tada, Sp. taita; Lat. tata, in de gebroken taal der kinderen.
13 'taovend = heden avond, Gron. toavend. Staat voor: te avond.
12 taotern; de eerste poging van kinderen om zich verstaanbaar uit te drukken, de woorden zoo gebrekkig uitspreken dat men er niets van verstaat. Bij Halma en v. Dale tatewalen = krom praten, de woorden slecht uitspreken, inzonderheid van kinderen; Weil. v. Dale. Kil. tateren = sta-

— — ✓ Oldenb.

11 tel, in: niks in tel wezen = niet in achting of aanzien zijn (v. Dale: niet veel in tel zijn = weinig in aanzien zijn.)

meten, stotteren. Eng. to tattle. snappen. Oostfr. tatern, totern = babbelen, snateren. totteklap uitslaan.

1 tebakspuil = papieren tabakszakje, ook Gron.

2 te doonde = te doen, te verrichten; de baas had nog verscheidene bodschappen te doonde.

3 tehandies = zoo even. Zoo veel als: bij de hand, met overdracht van plaats op tijd.

3 teelink, in: Zij's 'n teelink jonger as heur broer = zij volgt op hem in jaren, is dus na hem geteeld, geboren.

5 teena = tegen.

6 teehaspeden = tegenspoeden.

7 teensworig = thans; ook Gron.

4 teem, vobr: onderwerp v'an t gesprek; ook = idee fixe; zik moet zeen da'k dei van die teem of krieg. Gron. tijm; da's al tied zien tijm = daarover praat hij altijd, dat is zijn gewoon zeggen, waarmee hij elkeen vervelt. Van: thema = onderwerp. (v. Dale: teem = het langzaam en vervelend spreken.)

9 te hoop, te hoope = te zamen, met elkander, gezamenlijk, ~~xxx~~ xxlijk; saam vergaderd; de boer zit daor te hoope; d'handen te hop staon; Zijbüngen te hoop hen elusen; Bes en Roelf gaot te hoop hen heed; wij moet te hoop of proot wezen = wij moeten het samen afgepraat hebben. Gron. de handen (van verbazing of schrik) te hoope sloagen = als verstomd staan van, enz.; de mond trekt'r van te hoope = de lippen trekken samen, bv. door een scherp zuur; hij hangt van teugen en bedrog te hoope = hij is een aartsschelm. Oostfr. te hoope = te zamen; goendag te hoope = goeden dag, gij allen. Br. dâg te hoop; Oostfr. tohôp; allohôp = al te gader; v. Leeden: to hope = 't volk to hope lüden.

10 tekst = het vierde gedeelte van een vel papier, Gron. t.t.m.t. Oostfr. tekst.

12 telg = loot, scheut, jonge boom; ook = jonge eik, tot verplanting bestemd voor den opgaanden boom; ook Overijss. vld.: Drentsch: telgerkampen = stuk land met eikeltjes beplant; eekentelgen = eikenloten. Dr. Landr. (1712) III, 105: telge, en: telgen: IV, 17: Alle Bomen onder drie vierendeel Voetskant Zullen worden gehouden voor Telgen. Osnabr. telge = jonge eikeboom; Westf. telgen = tak, twijg; Noordfr. Helleinge = Sticken boven den Zolder. Gron. Telgen, tellink = dikke eiken stok, knuppel, soort van knots. Zulk een stok, van ouds en tot hiertoe bij de Drentenaren in gebruik, niet alleen tot wandelen en vechten, maar ook bij overdracht van vast goed, waarvan in tegenwoordigheid van Schout en Keurnooten door den verkooper de stok gelegd en door den kooper werd opgenomen. Mr. Ekkenko Ciratama zegt: De stoklegging is eene plechtige en feestelijke bevestiging van verbintenissen, door een stok over te geven of neer te leggen. Zie ook Dr. Volksalm. 1868 p. 189. Dr. Landr. (1712) II, 27, 29: